

## Utbildningsinspektion i Matfors skola grundskola 2–9, särskola 1–10

### UTBILDNINGSINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

### Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

### Beskrivning av skolan/rektorsområdet

| <b>Matfors skola</b> | <b>Antal elever</b> |
|----------------------|---------------------|
| Skolbarnsomsorg      | 26                  |
| Grundskola           | 384                 |
| Särskola             | 21                  |

Utbildningen vid skolan omfattar grundskola årskurs 2–9, grundsärskola årskurs 1–9, träningsskola och skolbarnsomsorg.

Inför läsåret 2003 delades Matfors skola i två skolor, Matfors skola och Sköle skola. De båda skolorna delar skolgård. Vissa delar av undervisningen för årskurserna 7–9 är förlagd i den närbelägna Sköle skola.

I grundskolan arbetar elever och pedagogisk personal i åldershomogena arbetslag. Särskolan arbetar i tre åldersintegrerade arbetslag.

Träningsskoleklassen är lokaliserad i en före detta förskolelokal ca 100 meter från skolgården. För närvarande består gruppen av träningsskoleelever och förskolebarn. Till hösten ska verksamheten flytta till ett angränsande hus på skolgården och bli en renodlad träningsskoleklass. De två grundsärskoleklasserna finns i Matfors skola.

Skolan består av flera skolhus. Den äldsta byggnaden är från 1950-talet. Där finns grundskolans årskurser 4–9 samt grundsärskolans äldre elever. I det nyare huset finns grundskolans årskurser 2 och 3, grundsärskolans yngre elever, skolköterskan och expeditionen. Även grundsärskolan äldre elever ska flytta till det nyare huset. I och med detta blir särskoleverksamheten samlad i en och samma byggnad.

Skolskjuts förekommer.

Flertalet av kommunens ungdomar går gymnasieskola i annan kommun.

### Genomförandet av inspektionen i Matfors skola

Skolverket sände den 30 april 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Matfors skola har bestått av undervisningsrådet Eva Edlund och experten Birgitta Orrebo. Besök i Matfors skola genomfördes den 1–3 mars 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

### Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Matfors skola, dels den information som samlats in vid observationer, intervju-

er och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Matfors skola genomfördes intervjuer med elever, föräldrar, rektor samt pedagogisk personal och personal från elevhälsan. Lektioner i grundskolan årskurs 2, 6 och 9 samt i särskola besöktes. Under besöket fördes också spontana samtal med barn och elever samt annan personal på skolan.

## Bedömning

### 1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Matfors skola beskrivs av föräldrarna vid intervjun som en stor men ändå någorlunda trygg skola. Detta förstärks av de intervjuade eleverna som menade att det är en rätt så trygg skola. Enligt Skolverkets enkätundersökning upplever 99 procent av personalen och 96 procent av föräldrarna att eleverna är ganska eller mycket trygga.

Vid intervjutillfällena framkom att mobbning inte förekommer. Enligt Skolverkets enkätundersökning håller 86 procent av personalen och 65 procent av föräldrarna med om detta. Bland eleverna i årskurs 9 anser 45 procent att det förekommer mycket eller ganska mycket mobbning och kränkande behandling på skolan, motsvarande siffra i årskurs 6 är 13 procent. Anmärkningsvärt är att 52 procent av eleverna inte vet om det förekommer mobbning eller annan kränkande behandling. Av föräldrarna är det 26 procent som anger att de inte vet.

Föräldrarna menar att även om det är tråkigt att skolan har delats i två skolor så har det blivit bättre sammanhållning och lugnare på Matfors skola efter delningen. Den förstörelse och det klotter som förekommit har tagits upp på elevrådet, en förbättring har skett. Dock är det 65 procent respektive 69 procent av eleverna som tycker det är ganska mycket eller mycket förstörelse på skolan. Detta motsvaras av 27 procent bland personalen. Eleverna var också medvetna om att det finns rastvakter varje rast och det finns möjlighet att få hjälp av en vuxen om något händer.

De äldre eleverna tycker att det är mycket viktigt att påverka sitt lärande. Elevernas upplevelse skiljer sig åt när det gäller i vilken grad man tillåts vara med och påverka sin lärandesituation. Det skiljer också mellan olika lärare.

Bland eleverna tycker 87 procent respektive 89 procent att kamraterna lyssnar och respekterar deras åsikter, detta motsvaras av 86 procent av personalens som anser att eleverna respekterar varandras åsikter.

Eleverna menar också att det förekommit och förekommer kränkningar mellan vuxen och elev på skolan. De menar att de försökt lyfta dessa frågor men inte fått något gehör. Personalen känner till detta, kontakt togs då med kollegor och rektorn.

**Sammanfattningsvis** gör inspektionsteamet bedömningen att skolan når godtagbara resultat i arbetet med normer och värden.

Skolan måste se över rutiner vad gäller alla former av kränkande behandling.

Ett förbättringsområde är att öka elevernas reella inflytande- och påverkansmöjligheter i de äldre årskurserna.

## 2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Eleverna i årskurs 9 uppger att de i början av terminen går igenom kursplanemålen och att de känner till dem. Enligt Skolverkets enkätundersökning anser 85 procent av eleverna i årskurs 6 att de ganska eller mycket ofta känner till vad de förväntas lära sig. Motsvarande resultat i årskurs 9 är 87 procent. Eleverna i årskurs 9 har dock vissa invändningar mot på vilka grunder en del av betygen sätts. De upplever att alla lärare inte sätter betyg enligt mål och kriterier. Även föräldrarna känner till vilka mål eleverna ska nå. På utvecklingssamtalen diskuteras hur eleverna ligger till i förhållande till kursplanemålen. I de äldre årskurserna får de veta betygskriterierna. Däremot känner föräldrarna inte till resultaten av de olika diagnoser/lästester som genomförs.

Enligt Skolverkets enkätundersökning anser 87 procent av de svarande att deras barn tycker det är roligt att gå till skolan och 91 procent att det är ganska eller mycket roligt att lära sig nya saker i skolan. Av eleverna själva så är det 58 procent av eleverna i årskurs 6 som tycker det är ganska eller mycket roligt i skolan medan motsvarande resultat i årskurs 9 är endast 32 procent. Personalens uppfattning är att de flesta elever har en lust att lära.

Enligt de distriktsgemensamma diagnoser som gjordes hösten 2004 är 17-21 procent av eleverna i behov av stödåtgärder när det gäller att läsa och skriva.

Resultaten av de nationella proven år 2004 visade att i årskurs 5 var 77 procent av eleverna godkända i svenska, engelska och matematik. I riket var motsvarande siffra 84,0 procent. I årskurs 9 var andelen godkända elever i svenska, engelska och matematik 87,9 procent vid Matfors skola.

Andelen godkända elever i årskurs 8 var 81,9 procent av totalt 69 elever varav 5 inte var godkända i vare sig svenska, engelska eller matematik.

Meritvärdet för skolan år 2004 är 205, motsvarande siffra för riket är 207. Skolan delades inför läsåret 2003/04 och det innebär att 2004 års meritvärde är det första som gäller för enbart Matfors skola.

Matfors skola erbjuder sommarskola för de elever i årskurs 9 som inte nått målen i svenska, engelska och matematik vilket innebär att de ovan redovisade resultaten kan vara något bättre.

I särskolan finns en individuell utvecklingsplan för varje elev som används för att se elevens kunskapsutveckling. Vid utarbetandet av planen utgår lärarna ifrån respektive kursplan och skriver kunskapsmål för varje ämne/ämneselement. De individuella utvecklingsplanerna som inspektörerna fick ta del av i träningsskoleklassen hade på ett föredömligt sätt flätat ihop elevernas kunskapsmål och sociala mål.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att skolan uppnår godtagbara resultat när det gäller kunskaper.

Grundskolan bör dock utveckla ett systematiskt uppföljnings- och analysarbete vad gäller elevernas måluppfyllelse.

### 3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Skolan har som profil "Kropp och själ" vilket innebär en viss utökning av idrottstimmarna. Utöver detta erbjuds samtliga elever olika kropp och själaktiviteter som exempelvis promenadslutor och organiserad lek i tvärgrupper. Årskurserna 7- 9 har också haft en obligatorisk aktivitet. I årskurs 7 har det varit tjej- och killsnack, i årskurs 8 samlevnadsundervisning och i årskurs 9 avslappning och massage. Elevernas upplevelse är att det inte fungerar så bra rent organisatoriskt.

Skolan har en handlingsplan mot kränkande behandling. Enligt rektor har handlingsplanen tagits upp och behandlats i skolrådet. Planen beskriver definitioner av mobbning, förebyggande insatser samt tydliggör skolans arbetsgång i det fall en mobbningssituation eller kränkande handling uppstår. Dock saknas den subjektiva upplevelsen av kränkande behandling samt en beredskap för kränkningar mellan vuxna och elever. Planen är känd av personalen och de intervjuade föräldrarna. Skolverkets enkätundersökning tyder på att informationen bör förbättras då endast 65 procent av föräldrarna uppger att de känner till att skolan har en handlingsplan mot mobbning och kränkande behandling. Bland eleverna

i årskurs 6 har 24 procent angett att de känner till planen och i årskurs 9 är motsvarande andel 19 procent.

Skolan har de senaste åren arbetat intensivt med att utarbeta skriftliga rutiner för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Elevskyddsombud finns ifrån årskurserna 6-9. Ombuden har fått utbildning i vad uppdraget innebär. Årligen görs en arbetsmiljöenkät bland eleverna. Enkäten innehåller två frågor, dels hur de trivs i skolan, samt om det är lokaler som fungerar mindre bra och i så fall varför. Det finns också utrymme för förslag till förbättringar.

I årskurserna 8 och 9 har man inte klassråd, istället förekommer mentorstid. Denna tid ska användas till ömsesidig kommunikation. Enligt eleverna används tiden till att lärarna lämnar information. I de lägre årskurserna förekommer klassråd. Skolan har två elevråd, ett i årskurserna 3-5 samt ett i årskurserna 6-9. De elever som ingår i elevrådet har fått utbildning. En personal på skolan, som också ingår i elevhälsan, har ansvar för elevrådet. Enligt eleverna har elevrådet för de äldre eleverna behandlat exempelvis påskfest, fotografering samt avslutning för årskurs 9. Eleverna känner inte till hur man ska göra för att gå vidare med ett ärende som har tagits upp i elevrådet.

Skolrådet är aktivt och sammanträder cirka en gång per månad. Förutom föräldrarepresentanter deltar även representanter för skolpersonalen och elever. Minnesanteckningar skrivs och läggs ut på skolans hemsida efter varje möte. Skolrådet tycker att övriga föräldrar inte är så engagerade och lyfter inte frågor till skolrådet. De som deltar i skolrådet upplever att de har möjlighet att vara med och påverka frågor som är av vikt.

Enligt Skolverkets enkätundersökning menar 65 procent av personalen att eleverna får vara med och bestämma och 71 procent att eleverna argumenterar för sina åsikter. Av eleverna är det 54 procent i årskurs 6 som anser att de får vara med och bestämma ganska eller mycket ofta och i årskurs 9 är motsvarande andel 46 procent.

Samtliga personal menar att man ofta eller ganska ofta samtalar med eleverna om hur man ska vara mot varandra och hur man ska uppföra sig i skolan. Eleverna i årskurs 9 är inte riktigt av samma uppfattning då endast 30 procent instämmer.

Enligt de intervjuade föräldrarna så finns det olika regler i olika klasser men man känner inte till att det finns trivselregler eller liknande som omfattar hela skolan. Skolverkets enkätundersökning visar att 78 procent av föräldrarna svarat att de känner till att det finns regler för hur man ska uppföra sig på skolan. Eleverna uppger att det finns regler. De menar också att även om det finns regler så har man ett eget ansvar. Personalen menar att man vanligtvis går igenom skolans gemensamma regler på klassråd och elevråd men att det inte gjorts in-  
nevarande läsår.

I särskolan sker mycket av arbetet med inriktning på att utveckla elevens kommunikativa förmåga, vilket bland annat innebär att eleverna får lära sig att uttrycka önskemål.

Skolan samverkar med det omgivande samhället i något som benämns som "Planeringsgruppen" där representanter från kyrkan, föreningslivet, bad- och sporthallen, Folketshuset och elever deltar.

Skolans elevhälsoteam består av rektorn, skolsköterskan, en fritidspedagog och en specialpedagog. De träffas en gång i veckan och arbetar förebyggande och ska fungera som stöd för personalen. Skolsköterskan finns på skolan 4,5 dagar per vecka.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att arbetet med arbetsmiljö och delaktighet är av godtagbar kvalitet.

Handlingsprogrammet mot mobbning och kränkande behandling bör vidgas och fördjupas till att även omfatta upplevelsen av kränkningar och perspektivet då kränkningar förekommer mellan elev och vuxen.

#### 4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Enligt eleverna i årskurs 9 har de mestadels traditionell undervisning då de sitter i bänkarna och arbetar enskilt i böckerna. De namnger dock någon lärare som arbetar mer med problemlösande undervisning. Läxor förekommer framförallt i språk. I exempelvis samhällsorientering får man göra hemarbeten, vilket ibland är nödvändigt då arbetet ska skrivas på dator och datortillgången på skolan inte är tillräcklig. I årskurs 6 arbetar eleverna ibland med teman där de självständigt får fördjupa sig i något område.

Skolan har något som kallas TTF (tid ur timplanen, sammanställd för att nyttjas av den enskilde eleven utifrån det egna behovet och med ansvar för de egna studiernas utformning och upplägg). Detta förekommer två timmar per vecka och då har eleverna möjlighet att arbeta i kapp det de inte hunnit färdigställa.

Inför utvecklingssamtalen i årskurs 6, även kallad terminssamtalen, får eleverna själva bedöma hur arbetet går i svenska, engelska, matematik och samhällsorienterade ämnen. Eleven får också bedöma sin förmåga att hålla ordning och inte störa på lektionerna. Föräldrarna upplever att utvecklingssamtalens struktur och upplägg fungerar bra.

I träningsklassen har alla elever individuellt anpassade scheman efter sina egna behov. På schemat finns till exempel musik, massage, gymnastik och arbetsstund. Musik sker i samverkan med grundsärskolans lägre åldrar som då kommer till tränings skolans lokaler. Tränings skolans elever har tydliga åtgärdspro-

gram som innehåller problemformulering, delmål, metod, ansvarig samt uppföljning. Programmen upprättas vid utvecklingssamtalen och används också som elevens individuella studieplan. Även den lilla klassen har individuellt anpassade scheman efter behov samt individuella studieplaner. Schemat skiljer sig inte mycket från ett traditionellt grundskoleschema. De äldre särskoleeleverna är uppdelade i två grupper där den ena gruppen precis har påbörjat arbetet med individuella studieplaner, medan den andra gruppen redan arbetar enligt sådan modell.

Skolan har skriftliga rutiner för att upptäcka elever i behov av stöd. Enligt dessa görs läs- och skrivdiagnos på samtliga elever i årskurs 3, vilket kompletteras med samtal med eleverna. Finns behov upprättas åtgärdsprogram av klasslärare och speciallärare i samarbete med elevens föräldrar. De nationella proven i årskurs 5 ger också information om stödbehovet. Elever med svårigheter i något ämne får en revidering av sin individuella studieplan. Ett strikt åtgärdsprogram utarbetas. I årskurs 7 görs åter en läs- och skrivdiagnos på samtliga elever.

Enligt dokumentet "Läs- och skrivdiagnoser i Matfors/Stöde skoldistrikt" så görs betydligt fler diagnoser, en i varje årskurs till och med årskurs 7, som handlar om läs- och skrivkunskaper.

Elevhälsans möten kallas elevforum. Då träffas elevhälsans personal tillsammans med lärare för planering av elevvårdsmöten årskursvis. Till elevvårdsmötet är rektorn sammankallanden. Elevvårdsmötet föregås av en kort problemframställan samt syftet och insatser.

I skolan förekommer olika former av åtgärdsprogram och individuella studieplaner. Inspektionen visar på att det råder en oklarhet i skillnaden mellan dokumenten. Enligt uppgift så har inte alla elever i behov av särskilt stöd ett utarbetat åtgärdsprogram utan det kan finnas en individuell studieplan istället. Det visas också exempel på ett dokument rubricerat "Ansökan om anpassad studiegång". Innehållet i dokumentet är dock en beskrivning av hur den anpassade studiegången sett ut. Ansökningsblankett saknas. Dokumentet är underskrivet av distriktschefen. Enligt personalen är det rektor som i samverkan med föräldrarna beslutar om anpassad studiegång.

Inspektörerna har inte tagit del av något elevvårdskonferensprotokoll. Ett åtgärdsprogram liknar dock, till innehållet, ett protokoll från en elevvårdskonferens. Enligt rektor så har skolan många elevvårdsmöten men inte så många elevvårdskonferenser i enlighet med grundskoleförordningen. Speciallärarna arbetar med enskilda elever eller med någon mindre grupp av elever. Det är också de som ansvarar för elever med anpassad studiegång. Några av speciallärarna tillhör de årskursvisa arbetslagen, andra inte.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att skolans pedagogiska verksamhet är av god kvalitet. Träningsskoleklassen och grundsärskoleklasserna har en strukturerad och bra verksamhet utifrån elevernas behov.

Skolan bör se över dokumentation och formalia vid elevvårdsärenden samt att utarbeta en tydlig struktur för elevvårdsarbetet som gäller hela skolan.

## 5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Matfors skola har en rektor som har ledningsansvar för 72 anställda, motsvarande 58 årsarbetare. Hon har varit rektor i Matfors sedan 1988. I sitt arbete har hon administrativt stöd, motsvarande en heltidstjänst. Som rektor arbetar hon mycket med att personalen ska känna delaktighet och få en vi-känsla på skolan. Sin starkaste sida beskriver hon vara det egna arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Detta överensstämmer med personalens beskrivning, en stödjande chef som litar på sin personal. Hon uppges också känna till grundskolans elever mycket väl. De pedagogiska idéerna diskuteras i olika samverkansformer mellan rektorn och personalen. Av föräldrarna beskrivs rektorn som en rektor som är engagerad i eleverna, speciellt i de elever som är i behov av stöd.

De samverkansformer som finns är arbetsplatsträffar en gång per månad med hela personalgruppen, arbetslagsträffar en till två gånger per månad, elevforum för de äldre (som ibland ersätts med betygskonferenser) och elevforum för de yngre eleverna. En gång per termin anordnas också ämneskonferenser och husmöten.

Matfors skola har ingen lokal arbetsplan. Rektor anger att då regeringen och Skolverket tidigare signalerat att det lagstiftade kravet på arbetsplaner ska försvinna så har skolan istället lagt tonvikten på kursplanerna och nivåbeskrivningar av dessa. Det finns dock ett dokument, liknande en arbetsplan, kallat "Värdegrund, visioner och strategier för Matfors skola". Dokumentet beskriver hur det ska vara på skolan gällande trygghet, respekt och lärande samt hur man ska nå dit. All personal och rektorn deltog i utarbetandet av dokumentet.

Kvalitetsredovisningen för läsåret 2003/04 beskriver arbetet med elever i behov av stöd, skolans profil, mentorsuppdrag, särskole- samt fritidshemsverksamheten. I redovisningen saknas utvärdering, analys och förslag till utvecklingsåtgärder. Till form och innehåll har den karaktären av en verksamhetsberättelse. Det finns inget utarbetat system för kvalitetsarbete, inte heller elev- eller föräldrautvärderingar som kan användas som stöd vid upprättande av kvalitetsredovisning. Personalen har inte varit delaktig i kvalitetsredovisningsarbetet. Av de intervjuade var det endast en som kände till att kvalitetsredovisning görs. Föräldrarna känner inte till kvalitetsredovisningen.

Under våren 2004 fördes diskussioner bland personalen utifrån delar av Skolverkets BRUK-material. Områden som behandlades är särskilda stödinsatser, elevernas ansvar och inflytande samt normer och värden. Det framgår dock inte

alltid vad personalen enats om samt vilka eventuella utvecklingsåtgärder som man beslutat om.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att skolans styrning, ledning och kvalitetsarbete är av godtagbar kvalitet.

Matfors skola saknar en arbetsplan, vilket inte är förenligt med grundskoleförordningen.

Skolan bör utveckla kvalitetsarbetet så att kvalitetsredovisningen omfattar bedömning av måluppfyllelse, analys och förslag på utvecklingsåtgärder. Dokumentet bör också göras känt för föräldrar.

## 6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Matfors skola informerar föräldrarna genom skolrådets minnesanteckningar, veckobrev, utvecklingssamtal samt genom föräldramöten. Vid föräldraintervjun framkommer att föräldrarna är nöjda med den information de får och de menar att om något händer så får man informationen relativt snabbt.

Tyska, franska och spanska erbjuds som språkval från och med årskurs 7. Om eleverna inte fått godkänt på nationella proven i svenska och/eller engelska i årskurs 5 har föräldrarna möjlighet att diskutera med rektorn om eleven skall få välja förstärkning i svenska och/eller engelska istället för ett nytt språk. Detta kan inte elev och föräldrar välja själva, det sker samråd med rektorn.

På skolan finns en elev med engelska och en elev med finska som modersmål. Dessa erbjuds undervisning i sitt hemspråk.

Hemkunskap anordnas i årskurserna 2 och 5. Tyngdpunkten enligt timplanen är i årskurs 7 och 8.

I Matfors skolas timplan finns inte elevens val. Däremot finns något som kallas profiltid. Skolans profil är "Kropp och själ" och på profiltiden får eleverna i årskurserna 7–9 välja mellan olika aktiviteter inom ramen för temat. Eleverna känner inte till att de har elevens val.

På skolan finns 4 elever med anpassad studiegång.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna att möjligheterna till utbildning och valfrihet är av godtagbar kvalitet.

Matfors skolas avsaknad av elevens val är inte förenligt med grundskoleförordningen.

## 7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Skolan har antagit principer för resursfördelning som innebär att man satsar på de yngre barnens talutveckling, läsinlärning och läsförståelse. Dessutom vill man bland annat behålla små klasser, prioritera specialundervisningen, ge socialt stöd och en god skolhälsovård.

Överlag har skolans personal adekvat utbildning. Enligt rektorn är det enbart tre personer som inte har utbildning för det de undervisar i varav en kommer att ha det inom kort.

Önskemål och behov av kompetensutvecklingsinsatser diskuteras vid de årliga medarbetarsamtalen.

Överlag är läromedlen av en godtagbar kvalitet.

Träningsklassen har bra lokaler, rum för olika funktioner finns. Utmiljön är en traditionell förskolegård. De yngre grundsärskoleeleverna har också bra lokaler. Två klassrum finns, varav det ena har ett loft och egna arbetsplatser. Det andra används till gemensamma aktiviteter. Särskolans äldre elever finns i det äldre huset och deras lokaler är ganska små. I det huset saknas grupprum vilket gör att det blir trångt. Hela särskolan skall dock byta lokaler inför läsåret 2005/06.

På Matfors skola finns ett fåtal datorer av äldre modell. På närbelägna Sköle skola finns dock ett datarum som är gemensamt för de båda skolorna. Datorerna får endast användas på inbokade tider. Alla elever kan inte logga in på Sköle skolas nät.

Eleverna på skolan är ganska trångboddade. Det finns inge utrymmen att vara i inomhus förutom elevcafeterian där man får vara från och med årskurs 7. De äldre eleverna påpekar också att elevskåpen inte är tillräckligt stora, särskilt inte när de jämför med Sköle skola. Även personalen ser trångboddheten som ett problem.

Skolgården är liten med tanke på antalet elever. Den beskrivs av flera som en ganska trist skolgård. I övrigt har skolan mycket nära till sport- och badhallen. De har också närhet till skidspåret vilket ger goda förutsättningar för ett allsidigt idrottsutövande. Det finns också en nybyggd idrottsarena för friidrott och fotboll med mera.

Ett orosmoment för föräldrarna är den närbelägna busshållplatsen som upplevs som en trafikfara. Detta har skolorådet diskuterat och försökt ändra på under de senaste tre åren, dock utan framgång.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektionsteamet att Matfors skola har goda förutsättningar för att bedriva undervisning enligt författningarna och nå de nationella målen.

Dock bör tillgången till datorer ses över.

### **Sammanfattande bedömning**

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Matfors skola övergripande är av godtagbar kvalitet. Skolans samverkan med föräldrarna och det omgivande samhället bör framhållas.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- skolan måste se över rutiner vad gäller alla former av kränkande behandling,
- skolan bör öka elevernas reella inflytande- och påverkansmöjligheter speciellt i de äldre årskurserna,
- handlingsprogrammet mot mobbning och kränkande behandling bör vidgas och fördjupas till att även omfatta upplevelsen av kränkningar och perspektivet då kränkningar förekommer mellan elev och vuxen,
- skolan bör se över dokumentation och formalia vid elevvårdsärenden samt utarbeta en tydlig struktur för elevvårdsarbetet som gäller hela skolan,
- skolan bör utveckla kvalitetsarbetet så att kvalitetsredovisningen omfattar bedömning av måluppfyllelse, analys och förslag på utvecklingsåtgärder. Dokumentet bör också göras känt för föräldrar samt
- datortillgången bör ses över.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Matfors skola saknar en arbetsplan (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- Elevens val genomförs inte (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

|            |      |
|------------|------|
| Datum      | Ort  |
| 2005-06-20 | Umeå |

Birgitta Orrebo  
Eva Edlund